

Samenvatting rapport Marktordening informatiesystemen en gegevensuitwisseling in de ziekenhuiszorg

Onder de titel *Marktordening informatiesystemen en gegevensuitwisseling in de ziekenhuiszorg* heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een rapport uitgebracht. In dit rapport richt de ACM zich met name op de markt voor ZIS/EPD systemen, maar de bevindingen van de ACM zijn zeker ook van toepassing op andere informatiesystemen in de zorg. Hieronder geven we in een samenvatting van het rapport de voor onze regio belangrijkste punten weer. Benieuwd naar het hele rapport? [Lees het hier](#).

Inleiding

Om te beginnen schetst het rapport de verschillende ontwikkelingen die zich richten op de totstandkoming van een duurzaam informatiestelsel. Denk aan de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg Wegiz ⁽¹⁾ en de SER-verkenning Zorg voor de Toekomst (juni 2020) ⁽²⁾. Vervolgens concludeert de ACM dat de algemene opinie is dat de zorg-ICT markten niet goed werken. Vanuit het perspectief van de ACM ligt dit vooral aan de vendor lock-in problematiek, aan het feit dat generieke functies en een infrastructuur voor gegevensuitwisseling onvoldoende tot stand komen en aan gebrekkige kennis en ervaring bij inkoop. De ACM geeft aan wat er vanuit dit perspectief gedaan kan worden om de totstandkoming van dat duurzaam informatiestelsel te bevorderen.

Vendor lock-in

Het rapport gaat eerst in op de oorzaken van vendor lock-in, of in goed Nederlands leveranciersklem, op de ZIS/EPD markt. Oorzaken als het niet zomaar over kunnen zetten van data naar een ander systeem, het feit dat aanvullende applicaties niet met andere systemen draaien, en de hoge investeringen die een overstap vragen, gelden niet alleen voor de ziekenhuisinformatiesystemen, maar in meer of mindere mate voor alle informatiesystemen. Dat die afhankelijkheid van een leverancier het moeilijk maakt om deze te disciplineren, zoals de ACM het noemt, geldt meer naarmate er minder concurrerende systemen op de markt zijn.

Vervolgens benoemt de ACM de risico's van een leveranciersklem. Die liggen enerzijds aan de kant van de afnemende organisatie die steeds moeilijker over kan stappen en geconfronteerd kan worden met hogere kosten, beperkte dienstverlening en/of ongunstige voorwaarden. Anderzijds leidt een leveranciersklem tot een gesloten markt die nieuwe aanbieders en innovaties bemoeilijkt.

Voorwaarden voor een duurzaam informatiestelsel

Het is duidelijk dat de ACM van mening is dat een duurzaam informatiestelsel een open informatiestelsel is, waarbinnen geen sprake kan zijn van een leveranciersklem. De ACM benoemt de volgende voorwaarden voor een duurzaam informatiestelsel:

- Samenwerking tussen marktpartijen en een vorm van centrale regie. Onder marktpartijen verstaat de ACM niet alleen de ICT-leveranciers maar ook de zorginstellingen en patiënten/cliënten of hun vertegenwoordigers;
- Verbetering van dataportabiliteit en interoperabiliteit;

- Koppelingen tussen standaarden moeten open en waar mogelijk gestandaardiseerd zijn. Bij een koppeling die alleen tussen twee systemen of applicaties werkt is volgens de ACM slechts sprake van 'ad hoc interoperabiliteit';
- Bij de ontwikkeling van deze open, gestandaardiseerde koppelingen moeten publieke normen zoals waarborgen op het gebied van gegevensbescherming en veiligheid meegenomen worden;
- Standaardisatie van gegevensuitwisseling gaat niet alleen over taal en techniek, maar ook over standaardisatie van generieke functies zoals identificatie, authenticatie, autorisatie, toestemming en adressering.

De ACM stelt dat als marktpartijen onvoldoende in staat of bereid zijn deze randvoorwaarden te realiseren, regie en/of regulering door de overheid voor de hand ligt.

Bijdragen van alle partijen

In het laatste hoofdstuk van het rapport gaat de ACM in op de bijdragen die alle partijen kunnen leveren om de werking van markten voor ZIS/EPD-systemen en aanpalende markten te verbeteren. De ACM zelf zal een leidraad opstellen om aan alle partijen duidelijk te maken welke kaders en verplichtingen voortvloeien uit de mededingingsregels. Deze leidraad wordt opgesteld in afstemming met andere toezichthouders waaronder het Nederlands Zorginstituut en de Autoriteit Persoonsgegevens en wordt naar verwachting dit najaar gepubliceerd.

Voor ziekenhuizen ziet de ACM een rol weg gelegd bij het verbeteren en versterken van de inkoopkracht. Omdat de macht van de ICT-leveranciers zo groot is, ziet de ACM niet snel mededingingsrisico's. Blijken die risico's er in de praktijk wel te zijn, dan zal de autoriteit in eerste instantie de partijen hierover informeren. In het rapport wordt in dit verband verwezen naar de Leidraad gezamenlijke inkoop geneesmiddelen.⁽³⁾

Ook zorgverzekeraars kunnen een bijdrage leveren, zowel indirect via inkoopcontracten als direct door het ontwikkelen en aanbieden van alternatieve oplossingen.

In het rapport roept de ACM de leveranciers op om meer samen te werken op het gebied van open standaarden en generieke functies.

En ten slotte ziet de ACM ook een rol voor de overheid die als beleidsmaker en wetgever kaders kan stellen en regie kan voeren. De ACM geeft aan dat waar de overheid met het veld normen vaststelt en generieke functies ontwikkelt, de ACM deze als een gegeven zal zien. De ACM lijkt hiermee de ruimte te geven aan de ontwikkelingen die voorzien zijn met de Wegiz.

Contact

Heb je vragen over deze samenvatting of barst je nu van de goede ideeën? Neem dan contact met ons op via communicatie@zorgnetoost.nl. We horen graag van je!

¹:<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A35824>

² <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/zorg-voor-de-toekomst>

³ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/leidraad-gezamenlijke-inkoop-geneesmiddelen-2020>